

УДК 745/749:[7.02+7.04]:398.332.12(477+474.5):001.891(045)

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-2-25>

Марина ПОНОМАРЕНКО

кандидат мистецтвознавства, доцент, дослідниця факультету соціальних та гуманітарних наук, Клайпедський Університет, вул. С. Неріс, 5, Клайпеда, Литва, LT – 92227

ORCID: 0000-0002-2406-408X

Web of Science Researcher ID: D-3147-2018

Рімантас БАЛЬСИС

доктор гуманітарних наук (етнологія, фольклор), професор кафедри філології, декан факультету соціальних та гуманітарних наук, Клайпедський Університет, вул. С. Неріс, 5, Клайпеда, Литва, LT – 92227

ORCID: 0000-0002-4285-4835

Бібліографічний опис статті: Пономаренко, М. Бальсис, Р. (2025). Особливості українських писанок і литовських margučiai: види та техніки створення. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 179–187, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-2-25>

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПИСАНОК І ЛИТОВСЬКИХ MARGUČIAI: ВИДИ ТА ТЕХНІКИ СТВОРЕННЯ

У статті представлено порівняльний аналіз українських писанок і литовських margučiai. Розглянуто особливості термінології та семантики назв «писанка», «margutis», «великоднє яйце»; встановлені спільні та відмінні техніки виконання, різниця використовуваних інструментів, що обумовлюють основу образотворчого лексикону: прийоми та зображальні елементи; домінантні колірні рішення та методи фарбування. **Мета статті** – дослідження художньо-стилістичних особливостей українських писанок і литовських margučiai; встановлення спільних та відмінних рис у техніці виконання, використовуваних інструментах, матеріалах, зображальних елементах. **Мета та завдання дослідження** обумовили застосування компаративістики, історичного і порівняльного аналізу як основних **методів дослідження**. **Наукова новизна** дослідження полягає в тому, що уперше порівняно термінологію, класифікацію, техніко-технологічні та стилістичні особливості українських писанок і литовських margučiai. В результаті дослідження зроблено **висновки**: слова «писанка» та «margutis» мають спільну семантичну основу, що пояснюється приналежністю української та литовської мови до єдиної індоєвропейської мовної сім'ї. Стверджується, що назви «писанка», «margutis» та «великоднє яйце» не є синонімічними, оскільки мають різні символічні коди, вкорінені у протилежних світоглядних парадигмах: язичницькій міфологічній та релігійній християнській. Українська писанка як і литовська margutis є символом Народження та ритуальним атрибутом дохристиянських обрядів, пов'язаних з культом Сонця і Родючості. Великоднє яйце відображає церковні постулати: хрещення, що відкриває для християнина Народження в лоні церкви та соборування, як шлях до Воскресіння – нового життя після земної смерті. З'ясовано, що традиційні види обрядових яєць, поширених в Україні: крашанка, крапанка, писанка, дряпанка також є в Литві (за виключенням крапанки). Натомість, у Литві розповсюджені писанки, розписані воском, який не видаляють після завершення розпису з поверхні яйця; в Україні такий вид писанок побутує в культурі окремих етнічних груп Карпат, як і сама техніка, що номінується як «шпильчаста».

Ключові слова: Україна, Литва, писанка, margutis, техніка розпису, культура.

Maryna PONOMARENKO

PhD in Fine Art, Associate Professor, Researcher, Faculty of Social Science and Humanities, Klaipėda University, S. Neries Str., 5, Klaipėda, Lithuania, LT – 92227

ORCID: 0000-0002-2406-408X

Web of Science Researcher ID: D-3147-2018

Rimantas BALSYS

Doctor of Humanities (ethnology, folklore), Professor, Department of Philology, Dean of the Faculty of Social Sciences and Humanities. Klaipėda University, S. Neries Str., 5, Klaipėda, Lithuania, LT – 92227

ORCID: 0000-0002-4285-4835

To cite this article: Ponomarenko, M., Balsys, R. (2025). Osoblyvosti ukrainskykh pysanok i lytovskykh margučiai: vydy ta tekhniky stvorennia [Features of Ukrainian Pysankas and Lithuanian Margučiai: Types and Techniques of Creation]. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 179–187, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-2-25>

FEATURES OF UKRAINIAN PYSANKAS AND LITHUANIAN MARGUČIAI: TYPES AND TECHNIQUES OF CREATION

The article presents a comparative analysis of Ukrainian pysanka and Lithuanian margučiai. It examines the peculiarities of the terminology and semantics of the names 'pysanka', 'margutis', 'Easter egg'; identifies common and distinctive techniques, the difference in the tools used, which determine the basis of the visual lexicon: techniques and pictorial elements of Ukrainian pysanka and Lithuanian margučiai. The purpose of the article is to study the artistic and stylistic features of Ukrainian pysanka and Lithuanian margučiai; to identify common and distinctive features in the technique, tools and materials used. The aims and objectives of the study determined the use of comparative studies, historical and comparative analysis as the main research methods. The scientific novelty of the study lies in the fact that for the first time the terminology, classification, technical, technological and stylistic features of Ukrainian and Lithuanian Easter eggs are compared. The study concludes that the names 'pysanka' and 'margutis' have a common basis with the original meaning 'to make colourful, to decorate', which is explained by the fact that the Ukrainian and Lithuanian languages belong to the common Indo-European language family. It is argued that the names 'pysanka' (margutis) and 'Easter egg' are not synonymous, since they have different semantic codes rooted in opposite worldview paradigms: pagan mythological and religious Christian. It is argued that the names 'pysanka' (margutis) and 'Easter egg' are not synonymous, as they have different semantic codes rooted in opposite worldview paradigms: pagan mythological and religious Christian. It was found that the traditional types of ceremonial eggs common in Ukraine: krashanka, krapanka, pysanka and driapanka are available in Lithuania (except for krapanka). Instead, Easter eggs painted with wax, which is not removed, are widespread in Lithuania; in Ukraine, this type of Easter egg is used in the culture of certain ethnic groups of the Carpathians.

Key words: Ukraine, Lithuania, pysanka, margutis, painting technique, culture.

Актуальність проблеми. Загальна гуманітарна криза у світі, що посилюється війнами, актуалізує збереження унікальних традицій народної культури, які сприяють усвідомленню народом своєї національної ідентичності. Саме тому сьогодні такі важливі дослідження, націлені на вивчення та збереження автентичного мистецтва, частиною якого в Україні є мистецтво писанки, у Литві – margutis.

Актуальність даної теми зумовлена відсутністю теоретичних праць, що містять порівняльний аналіз українських писанок та литовських margučiai, а також необхідністю збереження та популяризації культурної спадщини України та Литви. Дослідження сприятиме виявленню унікальних особливостей цього мистецтва, характерних для кожної з країн.

Аналіз досліджень за темою показав, що перші згадки про українську писанку, які зустрічаються в текстах Боппана у XVII ст. містять загальний характер, пов'язаний з описом традиції святити пофарбовані яйця в Україні на Пасху (Боппан, 1990).

Завданнями перших наукових досліджень, розпочатих наприкінці XIX – на початку XX ст., був аналіз джерел, збір та систематизація матеріалу: придбання, опис та замальовки

писанок, укладання музейних колекцій. Значущий вклад у цьому напрямі належить Х. Вовку, М. Кордубі, В. Щербаківському, чий фундаментальні дослідження стали теоретичною базою для послідовників в етнології, фольклористиці та мистецтвознавстві (Вовк, 1995; Кордуба, 2018; Щербаківський, 1926).

Після 1930-х рр. дослідження української писанки зникають, що пояснюється радянською ідеологією тих часів. Народне мистецтво, укорінене в міфологічному світосприйнятті, поступово втрачає зв'язок з релігійними віруваннями та обрядовою культурою українців. Лише у другій половині XX ст. науковці повертаються до дослідження писанкарства. Внесок у збереження та продовження традицій української писанки зробили представники української діаспори, які мали можливість вивчати тему поза радянських ідеологічних утисків (Horniatkevych, 1963). Після перерви, що тривала в Україні майже сорок років, у 1968 року вийшла книга Ераста Біняшівського про українські писанки (Біняшівський, 1968).

Дослідження української писанки поновлюється з 1990-х років, що пов'язано з відродженням самого писанкарства. Значна кількість публікацій цього періоду розкриває різнома-

нітні аспекти мистецтва української писанки. Найчастіше увага дослідників зосереджена на її регіональних особливостях – відмінності орнаментальних рішень; символіки, техніки розпису та фарбування. Відродженню та збереженню традицій писанкарства присвячені роботи Т. Кара-Васильєвої, В. Манько, М. Селівачова, О. Федорука та інших дослідників (Кара-Васильєва, 2011; Манько, 2008; Селівачов, 2009; Федорук, 1999). Найбільш повним аналізом історіографічної бази на тему української писанки є докторська дисертація В. Ткаченка (Ткаченко, 2020).

Аналіз джерел литовських авторів доводить, що перші згадування пасхального яйця (*Velykų pautas*) відносяться до XVI ст. (Mažvydas, 1922).

У XVIII ст. з'являється робота Т. Лепнеріса, яка уперше містить опис фарбування пасхальних яєць у Литві (Lepneris, 1744). Етнологічне спрямування досліджень, розпочате М. Мажвідасом та Т. Лепнерісом зберігається і наділі в роботах XIX–XX ст. М. Каткуса, М. Валанчюса (Katkus, 1965; Valančius, 1965). Методи фарбування і типи оздоблення яєць розкривають Е. Вольтерис, П. Галаунс, Е. Дулайтене – Глемжайте, Й. Кудирка (Volteris, 1927; Galaunė, 1988; Dulaitienė-Glemžaitė, 1958; Kudirka, 1992).

Аналіз літературних джерел доводить відсутність досліджень, присвячених порівнянню українських писанок та литовських *margučiai*, що актуалізує тему даної статті.

Мета статті – встановлення спільних та відмінних рис у використовуваних інструментах, матеріалах, техніці виконання, фарбуванні українських писанок і литовських *margučiai*.

Виклад основного матеріалу дослідження. З давніх-давен яйце, як символ нового життя, було пов'язане зі святами весняно-літнього циклу, культом сонця та родючості – найважливішою складовою язичницької обрядової культури.

Архаїчні обряди з використанням писанок (*margučiai*) та крашанок збереглися в культурі України та Литви, набувши нового значення з прийняттям християнства. Така стійкість язичницької природи цих обрядів має історичну аргументацію. На литовських землях християнізація розпочалася з 1386 року, а північний захід Литви – Жемаїтія (*Žemaitija*) була хрещена лише в 1413 році. Християнізація на територіях України розпочалася за часів Київ-

ської Русі (IX–XIII ст.) – у 988 році. Однак, в обох країнах перехід до християнства тривав ще багато століть, сприявши збереженню традиції фарбувати та розписувати пташині яйця до свята Весни, що генетично пов'язано з обрядовою культурою наших предків.

До питань термінології. Згідно до статті у етимологічному словнику української мови, слово «писанка» є іменником жіночого роду, похідним від дієслова «писати», висхідного до тієї ж основи, що і «перістий», з первісним значенням «робити строкатим, прикрашати». Пізньослов'янське слово «*рьsati*» (писати) пов'язанно з «*рьstrъ*» (перістий) і тотожно литовському «*piešti*» (малювати). Таким чином, відбулося перенесення значення від «малювати, пестрити, фарбувати» до «писати» (яке зберігається у більшості слов'янських мов, наприклад в українській «писанка», «крашанка» та ін.) (Етимологічний словник української мови, 2003, с. 375–376).

У литовській мові «*margutis*» – іменник чоловічого роду і є похідним від дієслова «*marginti*», що у перекладі означає «робити строкатим». Це вказує на тотожну семантику литовського «*margutis*» та українського «писанка», які означають пташине яйце, прикрашене орнаментами.

В сучасній культурі назви «писанка» «*margutis*» та «великоднє яйце» вживаються як синонімічні, що приводить до руйнації їхніх семантичних кодів. Українська писанка, як і литовський *margutis*, є відображенням дохристиянського концепту народження нового життя в міфологічній картині світу: поклоніння репродуктивним силам природи та людини, зв'язок світу сакрального зі світом профаним, шанування богів та предків, зміна простору та подій шляхом магічних практик. Після прийняття християнства поширилася назва «великоднє яйце», яке відображає іншу парадигму світосприйняття, де концепт народження нового життя, підпорядкований основним церковним постулатам: нове життя в лоні церкви після хрещення та нове життя після смерті земної як шлях до Воскресіння.

Таким чином, символіка писанки та *margutis*, укорінена в язичницькому минулому, повністю відмінна від символіки великоднього яйця.

У даній статті разом з назвами писанка, *margutis* та великоднє яйце використовується

назва *обрядове яйце*, як таке, що семантично відповідає його давнім ритуальним функціям.

Класифікація українських та литовських обрядових яєць. Традиційні українські обрядові яйця поділяються на кілька видів: *крашанка*, *крапанка*, *писанка*, *дряпанка*. Таке номінування надається від XIX ст. (Вовк, 1995). Також відомі *писанки*, *розписані воском*, *що не знімається по завершенню*; вони спорадично зустрічаються в Україні – частіше в етнічних групах Карпат. Але, їх опис відсутній в книжках українських авторів.

Основними видами литовських традиційних обрядових яєць є *крашанки* (vienspalviai dažyti), *писанки* (margučiai), *дряпанки* (skutineti kiaušiniai) та *писанки*, *розписані воском*, *що не знімається по завершенню* (marginimos vašku). Виготовлення *крапанок* у Литві невідоме; найпоширенішими є *крашанки*. Традиція ж воскового розпису, за свідченням І. Удрайте, в сучасній культурі повністю збереглася у трьох регіонах Литви (всього їх п'ять): Сувалкії, Жемайтії та Західній Аукштайтії (Ūdraite, 2020).

У статті Е. Вольтеріса, виданій у 1927 році, виділено чотири техніки оздоблення яєць: фарбування в один колір; восковий розпис; дряпання; колорування (розпис яйця різними фарбами за допомогою пензлика) (Volteris, 1927). Така ж класифікація надана Й. Кудиркою (Kudirka, 1992). За описом метод колорування нагадує українську мальованку, але в музейних колекціях Литви не зберіглося таких прикладів. Натомість, розповсюджені *писанки*, *розписані воском*, *який не видаляють після завершення*. Такий вид яйця, розписаного як по білій поверхні так і по фарбованій, відмічається з кінця XIX – на початку XX ст.. Це доводить велика кількість таких писанок, представлених в музеях Литви: в музеї «Alka» (Жемайтія), етнографічному музеї Литви (Вільнюс), музеї Таурагського краю «Santaka» (Таураге) тощо. Наприклад, експозиція писанок в етнологічному музеї «Saulės ratu» складається майже повністю з таких взірців. Це є суттєвою відмінністю від класифікації українських писанок, де *писанка*, виконана у такий спосіб, не вказується дослідниками, як традиційна.

Отже, у Литві традиційні види обрядових яєць повністю співпадають з українськими. Виключенням є *крапанка*, що можна

бачити в укладеній нами порівняльній таблиці (таблиця 1).

Техніко-технологічні особливості виконання писанок та margučiai. Фарбування. Технологія фарбування яєць в Литві та Україні однакова, але литовці до сьогодні надають перевагу барвникам з природних матеріалів. У XIX ст. К. Капелеріс зазначав, що на поверхню яйця наносили узор, а потім занурювали у сік буряка (Kapelelis, 1970). Методам фарбування природними та синтетичними барвниками приділила увагу Е. Дулайтене-Глемжайте (Dulaitienė-Glemžaitė, 1958). За думкою Е. Базарайте та Д. Базарене, в давніх литовських margučiai переважало двокольорове рішення, в якому тло було чорним або коричневим, що символізує Землю (Bazaraitė, Bazarienė, 2013). Разом з тим, в етнологічному нарисі М. Каткуса згадано універсальний символ Великодня – «червону крашанку», – атрибут пасхальних свят (Katkus, 1965).

З роботи Т. Лепнеріса, яка відноситься до середини XVIII ст. відомо, що у Литві на Пасху вживали яйця, крашені сажею та брезелією (Lepneris, 1744). У книзі М. Кордуби згадується той же барвник (бразолія – пернамбукове дерево), який використовували на Галицькій Волині для фарбування великодніх яєць (Кордуба, 2018, с. 6). Відомо, що з середньовічних часів пернамбукове дерево високо цінилося в країнах Європи, як джерело сировини для отримання темно-червоного барвника (Encyclopédie, 1785, p. 461)

В Україні у пріоритеті синтетичні пігменти (від часу їх виникнення) та лушпиння цибулі. Цим пояснюються відмінності колірної палітри: стримані складні кольори литовських margučiai та яскраві й соковиті – українських писанок.

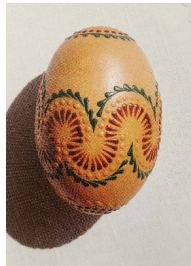
Інструменти. Слід зазначити відмінність інструменту, яким виконується розпис на поверхні яйця: в Україні – це *писачок*, у Литві – так званий *олівець* (pieštukas) (рис. 1, 2).

У Литві не використовують писачки з отвором. У той час, техніка розпису інструментом, який застосовується в Литві, добре відома в Україні, як розпис шпилькою. Ця техніка побутує на Бойківщині, Лемківщині, Пряшівщині.

Особливості конструкції українських писачків визначають багатство орнаментики писанок. Вже на початку XX ст. відзначено

Таблиця 1

Традиційні українські та литовські обрядові яйця

Україна		Литва	
Крашанка	 М. Пономаренко. Яйце куряче, монохромне фарбування. 2025.	Крашанка (<i>vienspalviai dažyti</i>)	 М. Пономаренко. Яйце куряче, монохромне фарбування. 2025.
Крапанка	 М. Пономаренко. Яйце куряче, техніка воскового розпису. 2025.		
Писанка двокольорова	 М. Пономаренко. Яйце куряче, техніка воскового розпису. 2025.	Писанка двокольорова (<i>margutis</i>)	 Е. Базарайте, Д. Базарене. Яйце куряче, техніка воскового розпису. 2013. З книги Е. Bazaraitė, D. Bazarienė «Savas margutis».
Писанка полікольорова	 М. Пономаренко. Яйце куряче, техніка воскового розпису. 2025.	Писанка полікольорова (<i>margutis</i>)	 Е. Базарайте, Д. Базарене. Яйце куряче, техніка воскового розпису. 2013. З книги Е. Bazaraitė, D. Bazarienė «Savas margutis».
Писанки, розписані воском, що не видаляється після завершення	 М. Проць. Яйце куряче, розпис воском. 2013. З каталогу «Лемківська писанка: традиції та сучасні тенденції».	Писанки, розписані воском, що не видаляється після завершення (<i>marginimos vašku</i>)	 Е. Базарайте та Д. Базарене. Яйце куряче, розпис кольоровим воском. 2013. З книги Е. Bazaraitė, D. Bazarienė «Savas margutis».

Дряпанка	 Невідомий автор. Яйце куряче, фарбування цибулинням, техніка дряпання. 1950-і – 1980-і рр. Музей Івана Гончара.	Дряпанка (skutinėtuosius)	 М. Мартінайтис. Яйце куряче, фарбування, техніка дряпання. 2012. З книги М. Martinaitis «Marcelijaus margučiai».
----------	--	---------------------------	---

Рис. 1. Українські писачки

Рис. 2. Литовський писачок (pieštukas)

витонченість візерунків української писанки (Щербаківський, 1926). Ювелірна точність технічного виконання української писанки пов'язана з варіативністю діаметрів отворів у писачках, крізь які розплавлений віск

ллється на поверхню яйця, залишаючи слід у вигляді лінії. Головним образотворчим елементом орнаменту української писанки є лінія різної товщини: від найтоншої до товстої. При цьому український писачок дає можли-

вість ставити крапки, краплі та залишати слід у вигляді плям.

В литовських *margučiai* основні образотворчі елементи – крапля та крапка, які можуть бути різних розмірів, що також обумовлено типом інструмента (*pieštūkas*). Малюнок наноситься уривчастими рухами на поверхню яйця, залишаючи слід у формі краплі. Різниця зображальних елементів представлена у таблиці 2 (таблиця 2).

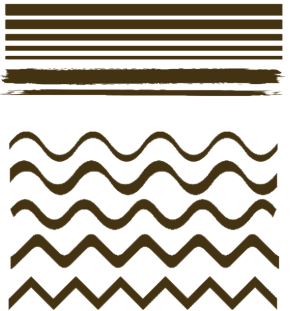
Техніка нанесення орнаментів у литовській традиції повністю відрізняється від української та має більш архаїчний характер, який залишився закритим для впливу сусідніх культур.

Висновки. Результати дослідження представлені у наступних позиціях:

1. Термінологія та семантика. Українське слово «писанка» як і литовське «*margutis*» мають одну основу з первісним значенням «робити строкатим, прикрашати», що пояс-

Таблиця 2

Зображальні елементи як основа орнаменту в українських писанках та литовських *margučiai*

Зображальні елементи як основа орнаменту литовських <i>margučiai</i>		Зображальні елементи як основа орнаменту українських писанок	
Крапка		Крапка	
Крапля		Крапля	
Пляма		Пляма	
Лінія		Лінія	

нюється приналежністю української та литовської мови до спільної індоєвропейської мовної сім'ї. Згодом відбулося перенесення значення від «малювати, пестрити, фарбувати» до «писати», яке зберігається у більшості слов'янських мов та закарбувалося в українській «писанка», «крашанка». В литовській мові залишилася архаїчна форма, висхідна до «робити строкатим».

Назви «писанка» (*margutis*) та «великоднє яйце» не є синонімічними, оскільки мають різні семантичні коди, що коріняться у протилежних світоглядних парадигмах: язичницькій міфологічній та релігійній християнській.

2. Класифікація. Традиційні види обрядових яєць: крашанка, крапанка, писанка, дряпанка, поширені в Україні, також є у Литві (за виключенням крапанки). Натомість, розповсюджені писанки, розписані воском, який не видаляють; в Україні такий вид писанок побутує на Лемківщині, Бойківщині, Пряшівщині.

3. Художньо-стилістичні особливості. В Україні та Литві інструмент для розпису яєць (писачок та *pieštūkas*) відрізняється, що обґрунтовує різницю зображальних елементів, як основу орнаментів. В українському писанкарстві це крапка, крапля, пляма, лінія; в литовському – крапка і крапля. Колірне рішення

українських писанок різноманітне з домінуванням яскравих насичених кольорів; литовські *margučiai* переважно стриманих темних кольорів (здебільшого використовують природні барвники).

Отримані результати створюють основу для подальшої реконструкції архаїки семантичного змісту яйця як символу культурної ідентичності, сакральної сили та мистецької взаємодії в суспільствах України та Литви.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Боплан Г. Л. де. Опис України, кількох провінцій Королівства Польського, що тягнуться від кордонів Московії до границь Трансильванії, разом з їхніми звичаями, способом життя і ведення воїн / пер. з фр. Я.І. Кравця, З.П. Борисюк. Київ : Наукова думка; Кембридж : Укр. наук. ін-т, 1990. 256 с.
2. Вовк Х. Студії з української етнографії та антропології. Київ : Мистецтво, 1995. 335 с.
3. Етимологічний словник української мови: в 7 т. – Т. 4: Н–П. / ред. рада : О. С. Мельничук (гол. ред.), та ін. ; НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Наукова думка, 2003. 657 с. С. 376.
4. Кара-Васильєва Т. Писанкарство. Народне мистецтво та художні промисли ХХ століття. Київ : Либідь, 2011. 363 с. С. 295–300.
5. Кордуба М. Писанки на Галицькій Волині. Харків : Видавець Олександр Савчук. 2018. 48 с.
6. Манько В. Українська народна писанка. Львів : Свічадо, 2008, 81 с.
7. Онищук О. Символіка української писанки. Торонто : Harmony printing limited. 1985. 106 с.
8. Селівачов М. Лексикон української орнаментики. Київ : ТОВ «Задруга», 2009. 406 с.
9. Федорук О. Писанки. Українці. Історико-етнографічна монографія. Наук. ред. Анатолія Пономарьова. Опішне : Українське Народознавство, 1999. Кн. 2. 544 с. С. 214–216.
10. Щербаківський В. Основні елементи орнаментати українських писанок і їхнє походження. Праці Українського Історично-Філологічного Товариства в Празі. Том 1. Прага : Вид. Укр. іст.-філол. тов-ва в Празі. 1926. 76 с.
11. Ткаченко В. Писанкарство в Україні: історіографічний дискурс кінця ХІХ – початку ХХІ століття : дис. ... док. істор. наук : 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. Черкаси, 2020. 214 с.
12. Bazaraitė E., Bazarienė D. Savas margutis. Vilnius : Dvi tylos. 2019. 266 p.
13. Galaunė P. Lietuvių liaudies menas. Jo meninių formų plėtojimosi pagrindai. Kaunas : L.U. humanitarinių mokslų fakulteto leidinys, 1988. 301 p.
14. Horniatkevych D. Ukraine. A Concise Encyclopedia. Toronto : University of Toronto Press. Vol. I. 1185. 1963. Pp. 415–417.
15. Dulaitienė-Glemžaitė E. Kupiškėnų senovė. Etnografija ir tautosaka. Vilnius : State Publishing House of Fiction, 1958. 470 p.
16. Kapeleris K. Lietuvinkai. Apie Vakarų Lietuvą ir jos gyventojus devyniolikajame amžiuje. Sudarė V. Milius. Vilnius : Vaga, 1970, 376 p.
17. Katkus M. Balanos gadynė. Raštai. Compiled by A. Žirguly. Vilnius : Vaga, 1965. 632 p.
18. Kudirka J. Velykų šventės: etnografinė studija. Vilnius : Mokslas, 1992. 92 p.
19. Lamarck, Jean-Baptiste-Pierre-Antoine de Monet, Poiret, Jean-Louis-Marie. (1783-1808). *Caesalpinia*. Encyclopedie Méthodique, Botanique. 1(2) Pp. 461. Paris : Liège, Panckoucke; Plomteux. URL : <https://www.biodiversitylibrary.org/page/717053#page/510/mode/1up> (дата звернення 14.04.2025).
20. Lepneris Th. Der Preusche Littauer (Prūsų lietuvis). Dancigas : Joh. Heinrich Rüdiger, 1744. 119 p.
21. Martinaitis M. Marcelijaus margučiai. Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla. 2012. 96 p.
22. Mažvydas M. Seniausieji lietuvių kalbos paminklai iki 1570 metams. Provided for press by dr. Jurgis Gerullis. Kaunas : Švietimo ministerijos leidinys, 1922, 592 p.
23. Valančius M. Palangos Juzė. Vilnius : Vaga, 1965, 83 p.
24. Volteris E. Velykų margučiai. Pliustruotoji Lietuva. No. 15 (68), 14 April 1927, Pp. 114–115.
25. Ūdraiūtė I. (2024). Margučiai. Visuotinė Lietuvių enciklopedija. URL : <https://www.vle.lt/straipsnis/marguciai/> (дата звернення: 14.04.2025).

REFERENCES:

1. Boplan G. L. de. (1990). *Opys Ukrainy, kilkokh provintsii Korolivstva Polskoho, shcho tiahnutsia vid kordoniv Moskovii do hranyts Transilvanii, razom z yikhnyimi zvychaiamy, sposobom zhyttia i vedennia voyn* [Description of Ukraine, several provinces of the Kingdom of Poland, stretching from the borders of Muscovy to the borders of Transylvania, together with their customs, way of life and conduct of war]. Translated from the French by Ya.I. Kravets, Z.P. Borysyuk. Kyiv : Naukova dumka; Cambridge: Ukrainian Scientific Institute, 256. [in Ukrainian].

2. Vovk H. (1995). Studii z ukrainskoi etnografii ta antropologii [Studies in Ukrainian Ethnography and Anthropology]. Kyiv : Mystetstvo, 335. [in Ukrainian].
3. Etymolohichnyi slovnyk ukrainskoi movy: v 7 t. – T. 4: N–P. (2003). [Etymological dictionary of Ukrainian language: in 7 volumes]. Red. rada : O. S. Melnychuk (hol. red.), ta in. ; NAN Ukrainy, In-t movoznavstva im. O. O. Potebni. Kyiv : Naukova dumka, 657. [in Ukrainian].
4. Kara-Vasyliieva T. (2011). Pysankarstvo. Narodne mystetstvo ta khudozhni promysly XX stolittia [Pysankarstvo. Folk mysteries and artistic industries of the 20th century]. Kyiv : Lybid, 363. 295–300. [in Ukrainian].
5. Korduba M. (2018). Pysanky na Halytskii Volyni [Easter eggs in Galician Volyn.]. Kharkiv : Vydavets Oleksandr Savchuk. 48. [in Ukrainian].
6. Manko V. (2008). Ukrainska narodna pysanka [Ukrainian folk pysanka]. Lviv: Svichado, 81. [in Ukrainian].
7. Onyshchuk O. (1985). Symvolika ukrainskoi pysanky [Symbolism of Ukrainian pysanka]. Toronto : Harmony printing limited, 106. [in Ukrainian].
8. Selivachov M. (2009). Leksikon ukrainskoi ornamentyky [Lexicon of Ukrainian ornaments]. Kyiv: TOV «Zadruha», 406. [in Ukrainian].
9. Fedoruk O. (1999). Pysanky. Ukraintsi [Pysanky. Ukrainians]. Istoryko-etnografichna monohrafiia. Nauk. red. Anatoliia Ponomarova. Opishne : Ukrainske Narodoznavstvo. Kn. 2. 544. 214–216. [in Ukrainian].
10. Shcherbakivskiy V. (1926). Osnovni elementy ornamentatsii ukrainskykh pysanok i yikhnie pokhodzhennia [The main elements of Ukrainian Easter egg ornamentation and their origin]. Pratsi Ukrainskoho Istorichno-Filologichnoho Tovyarstva v Prazi. 76. [in Ukrainian].
11. Tkachenko V. (2020). Pysankarstvo v Ukraini: istoriografichniy dyskurs kintsia XIX – pochatku XXI stolittia : dys. ... dok. istor. nauk : 07.00.06 – istoriografia, dzhereloznavstvo ta spetsialni istorychni dystsypliny [Pysankarstvo in Ukraine: historiographical discourse of the late 19th – early 21st centuries]. Cherkasy, 214. [in Ukrainian].
12. Bazaraitė E., Bazarienė D. (2019). Savas margutis. Vilnius : Dvi tylos. 266. [in Lithuanian].
13. Galaunė P. (1988). Lietuvių liaudies menas. Jo meninių formų plėtojimosi pagrindai. Kaunas : L.U. humanitarinių mokslų fakulteto leidinys, 301. [in Lithuanian].
14. Horniatkevych D. (1963). Ukraine. A Concise Encyclopedia. Toronto : University of Toronto Press. Vol. I. 1185. 415–417. [in English].
15. Dulaitienė-Glemžaitė E. (1958). Kupiškėnų senovė. Etnografija ir tautosaka. Vilnius : State Publishing House of Fiction, 470. [in Lithuanian].
16. Kapeleris K. (1970). Lietuvinkai. Apie Vakarų Lietuvą ir jos gyventojus devynioliktajame amžiuje. Sudarė V. Milius. Vilnius : Vaga, 376. [in Lithuanian].
17. Katkus M. (1065). Balanos gadynė. Raštai. Compiled by A. Žirgulyš. Vilnius : Vaga, 632. [in Lithuanian].
18. Kudirka J. (1992). Velykų šventės: etnografinė studija. Vilnius : Mokslas, 92. [in Lithuanian].
19. Lamarck, Jean-Baptiste-Pierre-Antoine de Monet, Poiret, Jean-Louis-Marie. (1783–1808). Caesalpinia. Encyclopedie Méthodique, Botanique. 1(2). 461. Paris : Liège, Panckoucke; Plomteux. URL : <https://www.biodiversitylibrary.org/page/717053#page/510/mode/1up> (дата звернення 14.04.2025). [in Ukrainian].
20. Lepneris Th. (1744). Der Preusche Littauer (Prūsų lietuvis). Dancigas : Joh. Heinrich Rüdiger, 119. [in German].
21. Martinaitis M. (2012). Marcelijaus margučiai. Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla. 96. [in Lithuanian].
22. Mažvydas M. (1922). Seniausieji lietuvių kalbos paminklai iki 1570 metams. Provided for press by dr. Jurgis Gerullis. Kaunas : Švietimo ministerijos leidinys, 592. [in French].
23. Valančius M. (1965). Palangos Juzė. Vilnius : Vaga, 83. [in Lithuanian].
24. Volteris E. (1927). Velykų margučiai. Iliustruotoji Lietuva. No. 15 (68), 114–115. [in Lithuanian].
25. Ūdraitė I. (2024). Margučiai. Visuotinė Lietuvių enciklopedija. URL : <https://www.vle.lt/straipsnis/marguciai/> (date of access: 14.04.2025). [in Lithuanian].